

УДК 347.65/68

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.4.12>**Юлія Сусь,**

аспірант кафедри цивільного права та процесу

юридичного факультету

Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ДО ПИТАННЯ ПРО СПАДКУВАННЯ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ ЗА НАЯВНОСТІ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ

Статтю присвячено з'ясуванню можливості спадкування майна подружжям за умови наявності шлюбного договору, де сторонами є подружжя.

У результаті аналізу доктринальних визначень понять «шлюбний договір» та «заповіт подружжя» встановлено, що ці правові інститути регламентують відносини, суб'єктами в яких виступає подружжя, але різниця між такими інститутами очевидна.

Обґрунтовано положення про необхідність запровадження в Україні єдиної бази – Реєстру шлюбних договорів, оскільки сьогодні такі договори обліковуються виключно в реєстрових книгах нотаріусів. Такий реєстр пропонується інтегрувати в Державний реєстр речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, що дасть змогу перевіряти наявність чи відсутність в особі, яка звертається за вчиненням нотаріальної дії щодо майна, шлюбного договору, а також можливу зміну правового режиму майна, що, на перший погляд, перебуває у спільній сумісній власності подружжя.

У статті звернено увагу на те, що на законодавчому рівні необхідно внести зміни у порядок учинення нотаріальних дій нотаріусами України: покласти на нотаріусів обов'язок після нотаріального посвідчення шлюбного договору вносити відомості щодо його посвідчення, інформацію про сторін такого договору, а також додавати скан-копію договору в Реєстр шлюбних договорів, який є невід'ємною частиною Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. А також ще одним положенням для вдосконалення чинного процесуального законодавства є покладення на нотаріусів обов'язку перед посвідченням заповіту подружжя перевіряти наявність або відсутність шлюбного договору і, якщо такий є, його зміст.

Наголошено, що невирішеними та дискусійними залишаються питання, пов'язані з формою заповіту подружжя (виготовляти два чи три примірники такого заповіту), кількістю нотаріальних дій під час посвідчення заповіту подружжя (одна чи дві нотаріальні дії), щодо того, як бути з майном, щодо якого складено заповіт подружжя, після смерті одного з подружжя, у разі виникнення необхідності таким майном розпорядитися.

Ключові слова: шлюб, подружжя, шлюбний договір, заповіт подружжя, спадкування, майно.

Постановка проблеми. Із прийняттям Цивільного кодексу України [1] було введено в дію значну кількість нових цивільно-правових інститутів, які врегулювали низку суспільних відносин. Однак, як трапляється в реальному житті, під час урегулювання певних суспільних відносин у теоретичних та практичних площинах наявне неоднозначне трактування одних і тих самих положень норм права, що тягне за собою різне тлумачення, правозастосування тощо.

Майнові відносини подружжя виступають основою існування сім'ї, виконання нею свого призначення і комплексу функцій як осередку суспільства. Але при цьому необхідно мати на увазі, що відносини подружжя, що виникають із приводу спільного майна подружжя, є саме тією сферою

сімейних відносин, яка частіше за інших регулюється не лише сімейним, а й цивільним законодавством, у силу включення відносин власності в предмет цивільно-правового регулювання. Постійне вдосконалення даної сукупності суспільних відносин за участю членів сім'ї має бути спрямоване на стимулювання стабільності в сімейних відносинах, виключення ризиків порушення прав і законних інтересів учасників суспільних відносин, нейтралізацію поведінки учасників даних відносин, спрямованої на руйнування сім'ї.

Багаторічний досвід застосування законодавства про шлюб та сім'ю підтвердив життєздатність низки його норм і водночас виявив значну кількість невирішених проблем та протиріч, котрі ще більше загостри-

лися на тлі змін у соціально-економічній сфері. Однак нормативне регулювання не може повною мірою охопити весь спектр сімейних правовідносин з урахуванням індивідуальних інтересів подружжя, а тому на допомогу приходить шлюбний договір як один із правових засобів регулювання відносин між подружжям [2].

Надання законодавцем можливості укласти шлюбні договори, які визначають правовий режим майна подружжя, свідчить про зростання приватноправових засад у сфері сімейних відносин, які завжди характеризувалися перевагою немайнових елементів над майновими та принципом мінімального втручання держави в сімейні відносини, а також добровільним та рівноправним характером шлюбно-сімейних зв'язків.

Здійснення дослідження вищевказаних проблем вимагає проведення детального аналізу зв'язків, що існують між теоретичними положеннями цивільного, сімейного права, розвитком вітчизняного сімейного законодавства та практикою його застосування щодо шлюбного договору в питаннях спадкування майна подружжям.

Теоретичною основою даного дослідження стали роботи вітчизняних і закордонних цивілістів, фахівців у галузі сімейного права М.М. Агаркова, Ч.Н. Азімова, М.В. Антокольської, Н.П. Асланян, В.А. Белова, І.А. Безклубого, Д.Б. Бобрової, Т.В. Боднар, В.І. Борисової, С.М. Братуся, Я.Р. Веберса, А.В. Венедиктова, О.В. Дзери, А.С. Довгерта, І.В. Жилінкової, О.С. Іоффе, О.М. Калітенко, В.І. Киселя, В.М. Коссака, О.В. Кохановської, О.О. Красавчикова, О.Д. Крупчана, Н.С. Кузнецової, І.М. Кучеренко, В.В. Луця, Р.А. Майданика, В.П. Маслової, Г.К. Матвеева, О.О. Мережка, А.М. Нечаєвої, О.А. Підпригори, О.О. Підпригори, Б.Й. Луганського, Л.М. Пчелінцевої, З.В. Ромовської, В.А. Рясенцева, М.М. Сибільова, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.А. Тархова, Ю.К. Толстого, К.А. Флейшиць, Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової, Ю.С. Червоного, Я.М. Шевченко, Р.Б. Шишки та ін.

В Україні окремі аспекти договірної регулювання відносин між подружжям висвітлюються в дисертаційних та монографічних працях вітчизняних учених (зокрема, О.А. Явор, І.В. Жилінкової, О.О. Ульяненко, О.М. Калітенко, Т.О. Ариванок тощо), присвячених дослідженню вітчизняного сімейно-правового інституту шлюбного договору. Отже, можна констатувати, що спеціальне дослідження питання про спадкування майна подружжя за наявності шлюбного договору за законодавством України не проводилося, що також зумовлює актуальність теми статті.

Метою статті є виявлення, постановка та розв'язання теоретичних проблем, пов'язаних із застосуванням правової конструкції шлюбного договору в сімейних відносинах щодо спадкування майна подружжя, що має позитивно вплинути на їх правову регламентацію та надати можливість більш ефективного та повного їх використання, а також запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Майнові правовідносини між подружжям – це система суспільних відносин, що виникають між подружжям на основі шлюбу як із приводу їхньої спільної власності, так і взаємного матеріального змісту.

Чинне сімейне законодавство закріплює два можливих правових режими майна подружжя: законний і договірний.

Як бачимо, правомочності щодо володіння, користування, розпорядження спільним майном подружжя може здійснювати як на підставі закону, так і на підставі сформованого в результаті їхньої спільної волі шлюбного договору, що є відносно новим поняттями для українського соціуму.

Скоро українські правники святкуватимуть двадцяті річницю Цивільного кодексу України (далі – ЦК), але за час застосування норм кодексу у практичному полі була допущена низка помилок, на які законодавцю під час вдосконалення законодавства не можна закривати очі. Потреба уточнення правового регулювання шлюбних відносин, деталізація майнових прав та обов'язків подружжя під час здійснення шлюбу актуалізує дане дослідження і може оптимізувати правозастосовну практику, що існує.

Інститут шлюбного договору є повноцінною частиною сучасного вітчизняного законодавства. При цьому виходячи з аналізу судової та нотаріальної практики шлюбний договір залишається не дуже популярною нотаріальною дією серед наших громадян.

Українське законодавство містить доволі широкий перелік можливостей для розподілу спільного майна подружжя на випадок смерті та за життя обох з подружжя. У даній статті ми приділимо увагу таким з них, як шлюбний договір та заповіт подружжя.

Шлюбним договором регулюються майнові права та обов'язки подружжя, а також можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків. Сторони у шлюбному договорі можуть визначити правовий режим майна, яке дружина та/або чоловік передають для використання на спільні потреби сім'ї; правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку

з реєстрацією шлюбу; порядок користування житлом. Сторони можуть домовитися про зміну правового режиму майна, набутого в шлюбі, та визначити його як особисте майно одного з подружжя або, навпаки, на особисте майно поширити режим спільного майна подружжя. Шлюбним договором може регулюватися порядок користування одним із подружжя житловим приміщенням, яке належить іншому з подружжя, а також проживання у житловому приміщенні, яке є їхньою спільною власністю.

Попри такий широкий предмет за шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації. Таким чином, шлюбний договір лише визначає частки подружжя у спільному майні у разі його поділу, але не може вважатися правостановлювальним документом на майно і перехід права власності до іншого з подружжя не є можливим на підставі цього договору.

Альтернативним варіантом може бути складання заповіту подружжя щодо спільного майна. У разі складання спільного заповіту частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить до другого з подружжя, який його пережив. У разі смерті останнього право на спадкування мають особи, визначені подружжям у заповіті.

На цьому переваги заповіту подружжя завершуються, оскільки після смерті одного з подружжя другий вже не матиме права скасувати зроблений спільно заповіт, а змінити його сторони можуть лише за спільною згодою. Заповіт подружжя припиняється разом із розлученням. Тому, якщо сторони хочуть зберегти самостійність у процесі розпорядження майном, але визначити його долю завчасно, варто за життя укласти договір про поділ майна подружжя, а потім уже заповідати свою частку за індивідуальним заповітом [3].

Питанню правової природи шлюбного договору присвячено главу 10 Сімейного кодексу України (далі – СК), що містить 11 статей. Глава 10 СК [4] врегульовує питання шлюбного договору, однак саме поняття шлюбного договору в Кодексі не відображено.

Погоджуємося і підтримуємо думку тих науковців, які стверджують, що шлюбний договір потрібно розглядати як цивільно-правовий правочин, якому притаманні як загальні для будь-якого правочину, так і специфічні ознаки.

Цей договір відрізняється особливим суб'єктним складом, змістом і предметом,

має свою унікальну правову природу. Так, за допомогою шлюбного договору формується договірний режим майна подружжя. Дані договірні відносини виникають на підставі зареєстрованого в установленому порядку шлюбу, і, відповідно, дія шлюбного договору припиняється у зв'язку з припиненням шлюбу. Під час визнання шлюбу недійсним виникатиме недійсність шлюбного договору. Таким чином, шлюбний договір спрямований на диспозитивне регулювання шлюбно-сімейних відносин і сприяє зміцненню сім'ї. Оскільки дане регулювання має диспозитивний характер, сторони мають право самостійно, виходячи зі своєї волі, визначити елементи договору, які не повинні виходити за рамки майнових відносин і порушувати імперативні приписи чинного законодавства. Зобов'язання подружжя визнаються загальними тоді, коли вони виникають з ініціативи подружжя або за ініціативою будь-якого з подружжя, якщо отримане за зобов'язанням вживається на загальні потреби родини.

Відповідно до ст. 93 СК [4], зміст шлюбного договору такий:

- шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки;
- шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків;
- шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми;
- шлюбний договір не може зменшувати обсяг прав дитини, які встановлені цим Кодексом, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невідгідне матеріальне становище;
- за шлюбним договором не може передаватися у власність одному з подружжя нерухоме майно та інше майно, право на яке підлягає державній реєстрації.

Отже, законодавець чітко визначив, що шлюбний договір регулює майнові відносини подружжя, визначаючи зміст їхніх взаємних прав та обов'язків відносно майна, яке може набути подружжя під час шлюбу.

Як влучно зазначає І.С. Тімуш, двосторонній характер шлюбного договору зумовлює взаємне виникнення в кожній зі сторін відповідних прав та обов'язків. З укладанням такого договору подружжя обопільно бере на себе обов'язок виконання умов договору і набуває права вимагати один від одного виконання цих умов [5, с. 28]. Отже, шлюбний договір є двосторонньою угодою сторін відносно врегулювання майнових відносин подружжя під час шлюбу. При цьому обов'язковою формою шлюбного договору

є те, що він повинен бути укладений у письмовій формі та нотаріально посвідчений.

Порядок учинення нотаріальних дій нотаріусами України (затверджений Наказом Міністерства юстиції України 22 лютого 2012 р. за № 296/5) визначає той факт, що кожна сторона матиме свій примірник договору, у разі зниження шлюбного віку до реєстрації шлюбу шлюбний договір укладається неповнолітніми за письмовою заявою їхніх батьків або піклувальника, справжність підпису яких засвідчується нотаріусом із дотриманням вимог цього Порядку [6].

Водночас попри обов'язкову нотаріальну форму в Україні відсутній реєстр шлюбних договорів як єдина база. Ці договори, на жаль, ніде не обліковуються, окрім реєстрових книг нотаріусів і голів осіб, які їх укладають. Саме тому й має місце проблема, якій присвячене дане дослідження.

Заповіт подружжя також є відносно новим цивільно-правовим інститутом.

Спільний заповіт подружжя є особливим видом заповіту, покликаним захищати майнові інтереси того з подружжя, який пережив іншого, відповідно до умов якого спадкування відбувається лише після смерті обох членів подружжя, після смерті ж одного з подружжя до іншого переходить лише право володіння та користування майном, оскільки розпорядження таким унеможливлене внесенням нотаріусом, який після смерті одного з подружжя накладає заборону відчуження майна, зазначеного у заповіті, про що вносить відомості до реєстру заборон.

Як слушно зазначає З.В. Ромовська, юридичний сенс заповіту подружжя полягає «в одержанні спадщини, головним чином, майна, яке було спільною сумісною власністю, тією особою, яка була вибрана за домовленістю подружжя», водночас «той із подружжя, який пережив, продовжує жити у звичному для нього майновому середовищі» [7, с. 105].

Саме тому об'єктом спільного заповіту є майно, яке належить подружжю на праві спільної сумісної власності, адже своїм особистим майном вони мають право розпоряджатися, не погоджуючи це питання одне з одним.

У вітчизняній цивілістичній науці тривалий час дискутується питання щодо можливості включення до спільного заповіту подружжя окремих положень про спадкування майна, належного кожному з подружжя на праві особистої приватної власності. Підтримують цю позицію С.Я. Фурса [8, с. 80] та Є.О. Харитонов [9, с. 701]. Так, на думку С.Я. Фурси, закон не забороняє складення такого змішаного заповіту [8, с. 81]. Протилежну позицію щодо можливості включення

до заповіту подружжя виключно їхнього спільного майна підтримують Ю.О. Заїка [10, с. 126] та І.В. Жилінкова [11, с. 14].

На нашу думку, ключовим у даному питанні є факт накладення заборони відчуження майна, визначеного у заповіті подружжя, після смерті одного з них. Якщо припустити можливість включення до заповіту майна, що належить на праві особистої власності кожному з подружжя, то заборона відчуження – прямо порушуватиме право власності, що гарантовано Основним Законом. Окрім того, зазначену позицію посилює неоднозначне трактування ч. 1 ст. 1243 ЦК, відповідно до якої подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності [1]. Разом із тим вищезазначена законодавча норма однозначно та беззаперечно визначила об'єкт заповіту подружжя – спільне майно чоловіка та дружини, а тому, на нашу думку, неможливим є включення до такого заповіту особистого майна будь-кого з подружжя.

Якщо особа бажає заповісти майно, яке належить їй на праві особистої приватної власності чи спільної часткової власності, то вона може заповісти його шляхом складення «класичного» особистого заповіту, а не складати заповіт подружжя.

І саме таке бачення домінує в правозастосовній практиці.

Також слід звернути увагу, що заповіт подружжя не може містити положення про призначення одного з подружжя спадкоємцем, оскільки це суперечить змісту даного інституту.

Спільний заповіт подружжя – це односторонній правочин, в якому результат волевиявлення сторони представлений двома особами: чоловіком та дружиною, які склали заповіт із метою передачі майна, що перебуває у спільній сумісній власності подружжя, спадкоємцю після їх смерті. Після смерті ж одного з подружжя спадкові правовідносини ще не виникають, а лише відбувається зміна правового режиму майна, що визначене в заповіті. Тому заповіт подружжя не може бути підставою для виникнення права на спадкування в одного із подружжя, цей односторонній правочин є підставою для виникнення спадкових прав лише в осіб, що ним визначені, після смерті чоловіка та дружини.

Тобто хоча і заповіт подружжя, і шлюбний договір регламентують відносини, суб'єктами яких виступає подружжя, різниця між ними очевидна. І, на перший погляд, ці інститути не повинні перешкоджати один одному.

Утім, як указано вище, в Україні відсутній реєстр шлюбних договорів. Це призводить

до того, що нотаріуси не мають можливості перевіряти їх зміст, тому непоодинокими є випадки, коли майно, яке відповідно до умов такого договору віднесено до особистого майна одного з подружжя, помилково стає об'єктом спільного заповіту подружжя.

Показовим в такому разі є такий випадок практики: у 2010 р. подружжя склало шлюбний договір, за умовами якого майно (рухоме та нерухоме), що буде набуто у власність чоловіка чи дружини, буде особистим майном того з подружжя, на чие ім'я воно буде придбане або набуто (буде титульним власником майна). Тобто режим спільної сумісної власності подружжя не діятиме у даних стосунках. У 2011 р. подружжям було придбано квартиру та оформлено на дружину, яка відповідно до умов шлюбного договору набула цю нерухомість в особисту приватну власність.

Пройшов час, і в 2018 р. подружжя, складаючи заповіт подружжя, забули про укладений ними раніше шлюбний договір, заповіли цю квартиру як об'єкт спільної сумісної власності подружжя, спадкоємцю. Після смерті чоловіка дружина захотіла відчужити квартиру, але остання як об'єкт заповіту подружжя стала обтяжена заборонаю на відчуження.

На нашу думку, вихід з указаної ситуації – це звернення до суду із позовною вимогою щодо визнання заповіту подружжя нікчемним у частині, що стосується майна, яке відповідно до шлюбного договору є особистим майном одного з подружжя. Оскільки заповіт є правочином і на нього поширюються правила про правочини [12, п. 17, 18], заповіт може бути визнаний недійсним із підстав, установлених ст. 1257 ЦК [1].

Проте такий спосіб захисту потребуватиме часу та значних фінансових ресурсів із боку зацікавлених осіб.

На додаток, оскільки в даному разі йдеться не тільки про визнання правочину недійсним (має місце немайна вимога), а й про застосування наслідків недійсного (нікчемного) правочину і зняття заборони відчуження з майна (це є вимога майнового характеру), то розмір судового збору тут становитиме значну суму, яка буде обраховуватися у відсотках від вартості такого майна. Не варто забувати і про вартість правової допомоги у такій справі, якщо зацікавлена особа не має права на безоплатну правову допомогу.

Ці чинники суттєво знижують привабливість судового способу вирішення вищевказаної проблеми.

На нашу думку, законодавство повинно бути вдосконалено та сформульовано так,

щоб унеможливити подібні ситуації, зокрема необхідно розробити та інтегрувати вже в наявний та активно використовуваний нотаріусами у щоденній роботі Державний реєстр речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень Реєстр шлюбних договорів. Також у Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України слід чітко вписати, що шлюбні договори підлягають державній реєстрації та перед посвідченням заповіту подружжя нотаріус зобов'язаний перевіряти наявність або відсутність шлюбного договору і, якщо такий є, його зміст.

Висновки

Підсумовуючи, слід констатувати, що вищевказані та інші питання, зокрема щодо форми заповіту подружжя (чи заповіт має бути у двох чи трьох примірниках); щодо кількості нотаріальних дій (одна або дві); щодо того, як бути з майном, щодо якого складено заповіт подружжя, після смерті одного з подружжя, у разі виникнення необхідності таким майном розпорядитися, залишаються не вирішеними впродовж усіх років існування в Україні даного правового інституту.

Тому існує об'єктивна необхідність у глибокому теоретичному дослідженні проблематики укладення та втілення в життя волі заповідачів за заповітом подружжя, а також підвищення якості відповідних нотаріальних послуг із метою забезпечення ефективного здійснення та захисту спадкових прав подружжя.

На нашу думку, очевидною передумовою закріплення на законодавчому рівні інституту шлюбного договору є спроба запобігти майновим суперечкам після розірвання шлюбу, а також максимальне скорочення часових і матеріальних засобів під час вирішення подібного конфлікту. Такий спосіб урегулювання відносин знайшов своє відображення у договорі у зв'язку не тільки з розвитком договірних відносин, а й із тим, що договір є оптимальною правовою конструкцією для закріплення взаємних зобов'язань між подружжям, і дає змогу визначити умови, які істотно порушують права однієї зі сторін для подальшого використання механізму визнання такого договору недійсним.

За своєю правовою природою шлюбний договір є міжгалузевим цивільно-сімейним правочином, спрямованим на зміну правового режиму майна подружжя порівняно з режимом, установленим законом. При цьому вважаємо, що цивільно-правовий характер шлюбного договору має перевагу над сімейно-правовим, оскільки шлюбний договір спрямований на реалізацію таких

основоположних принципів цивільного права, як рівність сторін, автономія волі, майнова самостійність, а також у тому, що шлюбний договір повинен відповідати загальним вимогам, додержання яких є необхідним для чинності правочину, та його зміна, припинення чи визнання недійсним здійснюється на підставах, передбачених ЦК України.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. 18 грудня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Олійник О.С. Шлюбний договір: порівняльно-правовий аналіз законодавства різних правових систем : дис. ... канд. наук : 12.00.03. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2009/09oosrps.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1.
3. Мороз І., Кучмієнко О. Особливості спадкування майна подружжя. URL: <http://notarius-svyatoshino.com.ua/publications/246-osoblyvosti-spadkuvannia-maina-podruzzhzia.html>.
4. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>.
5. Тімуш І.С. Правова природа шлюбного договору. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 25–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_3_4.
6. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>.
7. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Спадкове право: Академічний курс : підручник. Київ : Правова єдність, 2009. 250 с.
8. Спадкування за законодавством України. Коментар. Судова практика : збірник нормативних актів. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 336 с.
9. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонові, Н.Ю. Голубевої. Київ : Правова єдність, 2008. 740 с.
10. Заїка Ю.О. Спадкове право в Україні: становлення і розвиток : монографія ; 2-е вид. Київ : КНТ, 2007. 288 с.
11. Жилінкова І.В. Актуальні питання спадкового права України : матеріали до семінару. Харків : Ксилон, 2009. 340 с.
12. Про судову практику у справах про спадкування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08#Text>.

Yuliia Sus. On the issue of inheritance of property of the spouses in the presence of a marriage contract

The article is devoted to clarifying the possibility of inheritance of property by spouses in the presence of a marriage contract, where the parties are spouses.

An analysis of the doctrinal definitions of «marriage contract» and «spouse's will» shows that these legal institutions regulate the relationship in which the subjects are spouses, but the difference between such institutions is obvious.

The provision on the need to introduce a single database in Ukraine – the register of marriage contracts, is substantiated, as today such contracts are recorded exclusively in the register books of notaries. It is proposed to integrate such a register into the State Register of Real Property Rights and Encumbrances, which will allow checking the presence or absence of a person applying for a notarial act on property, marriage contract, as well as a possible change in the legal regime of property, view, is jointly owned by the spouses.

The article draws attention to the fact that at the legislative level it is necessary to make changes in the procedure for performing notarial acts by notaries of Ukraine: to oblige notaries to enter information on his certificate, information about the parties to such a contract, and add scans. A copy of the contract in the register of Marriage Contracts, which is an integral part of the State Register of Real Rights to Immovable Property and their Encumbrances. Also, another provision for the improvement of the current procedural legislation is the imposition on notaries of the obligation to check the presence or absence of a marriage contract and, if any, its content before certifying the will of the spouses.

It is emphasized that unresolved and debatable issues related to the form of the will (to make two or three copies of such a will), the number of notarial acts when certifying the will (one or two notarial acts), how to be with the property, in respect of which the will of the spouses is made, after the death of one of the spouses, in case of necessity to dispose of such property.

Key words: marriage, married couple, marriage contract, will of the spouses, inheritance, property.